

25 JUNI 2024

ACCOUNTANTSVERSLAG 2023

Gemeente Geertruidenberg

Aanbiedingsbrief

Aan:
de gemeenteraad van de gemeente
Geertruidenberg
t.a.v. dhr. H.J. Dammingh (interim-griffier),
Postbus 10001
4940 GA RAAMSDONKSVEER

Tilburg, 25 juni 2024
Kenmerk: 1051921/GVe/IBi/240138

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

DASHBOARD

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Geertruidenberg gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging de dato 9 november 2023, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2023. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de gemeente Geertruidenberg.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke functionarissen binnen de ambtelijke organisatie en de verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening is jaarlijks een behoorlijke uitdaging. Dit jaar was er een speciale toevoeging, namelijk de rechtmatigheidsverantwoording. We willen graag alle betrokken medewerkers van de gemeente Geertruidenberg bedanken voor hun constructieve en prettige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

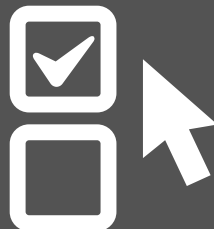
Hoogachtend,
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. drs. G.J. Verwoert RA
Partner en extern accountant gemeente Geertruidenberg

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD ACCOUNTANTSCONTROLE

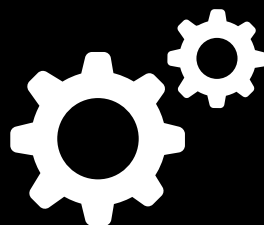
2. UITKOMSTEN JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT & FINANCIËLE POSITIE

4. OVERIGE BEVINDINGEN

5. BEVINDINGEN IT-BEHEER

BIJLAGEN

1. Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING		RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING		RESULTAAT 2023													
- De jaarrekening van de gemeente Geertruidenberg met de bijbehorende errata geeft een getrouwe weergave van de omvang en samenstelling van zowel de baten en de lasten van 2023 als van de activa en passiva op 31 december 2023, evenals de financiële positie aan het einde van het boekjaar. - De gehanteerde materialiteit voor fouten bedraagt € 740.000. Het jaarverslag, inclusief informatie in de paragraaf bedrijfsvoering, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden. De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar. Het BBV en de WNT zijn nageleefd. - Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage vastgesteld.		- De raad van gemeente Geertruidenberg heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves. De verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 1.500.000. - De door de gemeente geconstateerde afwijkingen overschrijden de verantwoordingsgrens. Het college van burgemeesters en wethouders heeft de afwijkingen gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. - De rapportagegrens voor de toelichting van de geconstateerde afwijkingen in de paragraaf bedrijfsvoering is door de raad bepaald op € 25.000.		<table><tr><th>(x €1.000)</th><th>Realisatie</th><th>Begroting (na wijziging)</th></tr><tr><td>Saldo van baten en lasten</td><td>4.708</td><td>892</td></tr><tr><td>Mutatie reserves</td><td>-/- 1.798</td><td>-/- 893</td></tr><tr><td>Resultaat</td><td>2.908</td><td>-/- 1</td></tr></table> - Het gerealiseerde resultaat 2023 ten opzichte van de gewijzigde begroting is € 2,9 miljoen voordelig. - De belangrijkste afwijkingen in het resultaat 2023 zien toe op de programma's 'Mens en zorg' en 'Wonen'.		(x €1.000)	Realisatie	Begroting (na wijziging)	Saldo van baten en lasten	4.708	892	Mutatie reserves	-/- 1.798	-/- 893	Resultaat	2.908	-/- 1
(x €1.000)	Realisatie	Begroting (na wijziging)															
Saldo van baten en lasten	4.708	892															
Mutatie reserves	-/- 1.798	-/- 893															
Resultaat	2.908	-/- 1															
OVERIGE BEVINDINGEN EN IT-BEHEER		ONTWIKKELINGEN		UW FINANCIËLE POSITIE VERGELEKEN													
- Schattingen in de jaarrekening zijn in het algemeen neutraal en daarmee reëel. Wij kunnen ons vinden in de gehanteerde uitgangspunten. - De paragrafen controleaanpak frauderisico's en veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie zijn opgenomen in de controleverklaring. - Wij hebben de betrouwbaarheid en continuïteit van de IT beoordeeld voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening. De onderzochte systemen betreffen Key2Financiën, Suite4SociaalDomein, ADP en GISVG.		Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie brengen wij de volgende punten voor komend jaar onder uw aandacht: - De commissie BBV heeft nieuwe notities Rente, Overhead en Grondbeleid in de begroting en jaarstukken gepubliceerd. Deze zijn van toepassing in begrotingsjaar 2025 en mogen ook in begrotingsjaar 2024 worden toegepast. - In 2022 heeft de Europese Unie de Corporate Sustainability Reporting Directive aangenomen om duurzaamheidsrapportages te verbeteren. Alhoewel deze richtlijn niet op uw organisatie van toepassing is, is duurzaamheid ook een belangrijk thema voor gemeenten. Wij raden u aan met het college in gesprek te gaan over uw ambities met betrekking tot een duurzaamheidsverantwoording.		- Uw financiële positie is uitstekend. Het weerstandsvermogen van de gemeente Geertruidenberg is met 3,37 volgens het GTK 2020 uitstekend te noemen. - De gemeente kan aan haar lange termijn verplichtingen voldoen. - De ratio's netto schuldquote en solvabiliteit vertonen een wisselend beeld. In de begroting verslechtert de ratio van de netto schuldquote en zal de solvabiliteitsratio verbeterd worden. - De begroting is vanaf 2026 niet structureel in evenwicht vanwege de daling van de rijksbijdrage. De structurele exploitatieruimte neemt hierdoor naar verwachting af naar -/-3,48% in "ravijnjaar" 2026.													
DASHBOARD	JAARREKENING	FINANCIËLE POSITIE	BEVINDINGEN	IT-BEHEER	BIJLAGEN												

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Strekking van de controleverklaring 2023

2.2 Rechtmatigheidsverantwoording 2023

2.1 Strekking van de controleverklaring (1/3)

De jaarrekening 2023 is getrouw

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2023 inclusief bijbehorende errata van de gemeente Geertruidenberg een goedkeurende controleverklaring af te geven. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2023 als van de activa en passiva per 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld en de met de raad gemaakte afspraken hierover zijn nageleefd.

Wij hebben enkele controleverschillen en tekstuele onjuistheden geconstateerd in de jaarrekening die door de gemeente zijn gecorrigeerd. Daarnaast hebben wij onderstaande onzekerheden geconstateerd welke niet zijn verwerkt in de jaarrekening. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de materialiteit rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN
Getrouwheid		
Onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering PGB vanuit de SVB	-	203
Onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering Wmo wegens ontbrekende controleverklaringen bij de productieverantwoordingen	-	81
Onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering Jeugdzorg wegens ontbrekende controleverklaringen bij de productieverantwoordingen	-	395
Totaal	-	679
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	740	2.220
Uitvoeringsmaterialiteit (75% van de materialiteit)	550	

Errata bij de jaarrekening 2023

De jaarstukken 2023 die de gemeenteraad heeft ontvangen voor de discussieraad van 27 juni 2024 en de besluitvormende raad van 4 juli 2024, zijn naar aanleiding van de accountantscontrole op twee momenten aangepast. De aanpassingen heeft de gemeente uiteengezet in een tweetal errata met bijlagen die bij de jaarrekening 2023 zijn gevoegd.

Wij concluderen dat de resterende onzekerheden zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en zijn daarom voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken met betrekking tot de getrouwheid.

Goedkeurende controleverklaring

2.1 Strekking van de controleverklaring (2/3)

Geen aanwijzingen
voor materiële fraude
of non-compliance

Fraude en non-compliance

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de gemeente. Daarnaast nemen wij kennis van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en -situaties aan de hand van de door u opgestelde frauderisicoanalyse besproken. Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van het college. Daarom hebben wij op diverse momenten met u, uw medewerkers van afdeling financiën over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Tijdens deze besprekingen hebben wij gesproken over de mogelijke fraude- en non-compliancerisico's en mogelijke situaties van onregelmatigheden. Dit deden wij aan de hand van de door u opgestelde frauderisicoanalyse en de door u ingevulde compliance vragenlijst. Onze observaties hierbij zijn als volgt:

- ▶ Uw frauderisicoanalyse is geformaliseerd;
- ▶ De organisatie beschikt over een gedragscode, klokkenluidersregeling en incidentenregistratie;
- ▶ U bent niet voorbereid op een fraude-incident of bijvoorbeeld een cyberaanval, omdat u niet beschikt over een incident-responsplan.

Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. Tijdens de controle van boekjaar 2023 betrof dat de volgende risico's:

- ▶ Het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college of het management, met name in memoriaalboekingen en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt. Dit betreft een risico wat is voorgeschreven in de Nederlandse controle standaarden en niet een risico wat het gevolg is van een specifieke gebeurtenis of omstandigheid bij de gemeente;
- ▶ Ongeautoriseerde handelingen in S4SD, ADP en GISVG, doordat eindgebruikers beschikken over superuser-rechten en daarmee ingerichte procedures kunnen doorbreken.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's en de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2023. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's).

Ongeautoriseerde handelingen eindgebruikers met superuser-rechten

Wij hebben bij de uitvoering van de IT-audit vastgesteld dat eindgebruikers met superuser-rechten in Suite4SociaalDomein en ADP aanwezig zijn binnen de gemeente. De toegekende rechten zijn in beginsel logisch vanuit hun functie. Door de unieke positie van deze gebruikers om rechten in systemen te veranderen, hebben wij voor deze gebruikers gecontroleerd of deze medewerkers facturen hebben gecontroleerd en geautoriseerd in Key2Financiën, en in hoeverre ongebruikelijke betalingen aan deze medewerkers zijn verricht. Hierbij hebben wij vastgesteld dat in beperkte mate reguliere inkoopfacturen zijn geautoriseerd door de medewerkers, binnen het domein waarin de medewerker werkzaam is. Het totaalbedrag van deze geautoriseerde uitgaven is niet van materieel belang, waardoor er geen risico op een afwijking van materieel belang bestaat. Wij hebben geen ongebruikelijke betalingen aangetroffen.

Wij adviseren evenwel om te heroverwegen of het wenselijk is dat gebruikers met superuser-rechten eveneens een rol hebben in het controleren en autoriseren van uitgaven in de financiële administratie.

Controle handelingen
eindgebruikers met
superuser-rechten

2.1 Strekking van de controleverklaring (3/3)

Geen aanwijzingen
voor continuïteitsrisico

Continuïteit

Op basis van artikel 12 van de Gemeentewet kunnen gemeente bij langdurige financiële tekorten een beroep doen op een extra uitkering uit het gemeentefonds. Omdat de omvang van het gemeentefonds hierdoor niet wijzigt, betalen andere gemeenten daar dus aan mee. Om die reden moeten gemeenten aan allerlei voorwaarden voldoen om deze aanvullende uitkering te kunnen ontvangen. Maar in principe kunnen gemeenten hierdoor niet failliet gaan.

Het gevolg hiervan is dat crediteuren en andere stakeholders nooit benadeeld kunnen worden door een faillissement. Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van raadsleden van belang en moet het college van burgemeester en wethouders inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder. Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

De rechtmatigheids-
verantwoording van de
gemeente
Geertruidenberg geeft
een getrouw beeld

In de jaarrekening 2023 is voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen van het college. Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft en dat het oordeel van het college in de rechtmatigheidsverantwoording toereikend is onderbouwd. De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in overeenstemming met de afspraken die gemaakt zijn tussen de gemeenteraad en het college. Deze afspraken zijn vastgelegd in het normenkader van de gemeente dat de dato 29 februari 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld. De raad van gemeente Geertruidenberg heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 1,5 mln. Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording is het college van mening dat de in deze jaarstukken verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Het rechtmatigheidsoordeel van het college richt zich op een drietal criteria die wij hieronder nader hebben toegelicht.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	ONRECHTMATIGHEDEN
Totaal aan begrotingsonrechtmatigheden € 8,26 mln. (waarvan € 7,26 mln. acceptabel)	7.861
Aanbestedingsonrechtmatigheden	406
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	-
Totaal	8.267
Verantwoordingsgrens (2% voor afwijkingen)	1.500
Door de gemeenteraad vastgestelde rapportagegrens	25

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium richt zich op het budgetrecht van de raad. Overschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten (kredieten) zijn onrechtmatig op basis van de Gemeentewet en worden gesplitst in acceptabel en niet acceptabel. Overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten (en investeringsbudgetten) zijn onrechtmatig wanneer ze niet tijdig zijn gemeld aan de gemeenteraad. Dit tweede element was vorig jaar nog niet van toepassing bij de controle van de begrotingsrechtmatigheid door de accountant. De rechtmatigheidsverantwoording gaat daarmee verder dan de rapportage van de accountant in voorgaande jaren. Het controleprotocol bevat afspraken tussen de gemeenteraad en het college over wanneer overschrijdingen in een begrotingswijziging aan de gemeenteraad moeten worden voorgelegd. De begrotingsonrechtmatigheden van de gemeente zijn boven de verantwoordingsgrens uitgekomen. Het college heeft dit adequaat vermeld in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is met name relevant bij de processen: subsidieverstrekingen, het sociaal domein en aanbestedingen. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid.

2.2 Rechtmatigheidsverantwoording (2/2)

Diverse ontwikkelingen ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording in het voorjaar van 2024 in relatie tot de af te geven controleverklaring

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Het college beoordeelt of wet- en regelgeving omtrent misbruik en oneigenlijk gebruik worden nageleefd. Hiervoor wordt gekeken naar verplichte handhaving en maatregelen binnen de gemeente. In de paragraaf bedrijfsvoering is toegelicht dat er geen bevindingen als gevolg van misbruik en oneigenlijk gebruik zijn.

Status update rondom de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (de dato 22 april 2024)

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording heeft geruime tijd in beslag genomen. Er was namelijk géén wettelijk voldoende uitgewerkte basis om een controleverklaring af te kunnen geven bij een jaarrekening waarin de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen. In de controleverklaring moeten wij immers verwijzen naar de relevante wet- en regelgeving. Over de voortgang is op diverse momenten informatie verstrekt. In de decembercirculaire (bijlage 4.4) is de stand van zaken en het door BZK geschatte afrondingstraject kort geschetst. In de Nieuwsbrief IBI nr. 120 zijn wij allen geïnformeerd dat de Algemene Rekenkamer (AR) fundamentele bezwaren heeft geuit tegen de wijzigingen in het BBV en BADO die noodzakelijk zijn voor invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Verder overleg tussen het ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer was daarom noodzakelijk. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft in dezelfde nieuwsbrief opgeroepen om ongeacht het lopende overleg wel een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening, conform de aangepaste verordeningen en de afspraken die hierover door vertegenwoordigende organen met het bestuur gemaakt zijn.

In de Nieuwsbrief IBI nr. 121 is wederom bevestigd dat de ingezette lijn het verwachte scenario is. In deze nieuwsbrief wordt ook aangegeven dat wij als accountant (blijven) verklaren dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Op 12 april 2024 heeft de NBA 'Alert 48: Accountantscontrole decentrale overheden 2023' gepubliceerd. In deze handreiking zijn aan de hand van de te onderkennen scenario's aanwijzingen opgenomen voor de uitvoering van de accountantscontrole van de jaarrekening 2023 en de oordeelsvorming over de getrouwheid van de jaarrekening in de controleverklaring. Met deze handreiking kunnen wij de controle van de jaarrekening 2023 afronden en een controleverklaring hierbij afgeven.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat 2023

3.2 Dashboard financiële positie

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat 2023

Resultaat 2023
ten opzichte van de
gewijzigde begroting
bedraagt € 2,9 miljoen
nadellig

Belangrijkste
afwijkingen in het
resultaat 2023 op
programma's 'Mens en
zorg' en 'Wonen'

Het resultaat van gemeente Geertruidenberg over het jaar 2023 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 2,9 miljoen voordelig. In onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

OVERZICHT REALISATIE PROGRAMMA'S (x 1.000)	2023	BEGROTING NA WIJZIGINGEN	VERSCHIL
Saldo van baten en lasten	4.707	892	3.816
Subtotaal mutaties reserves	-/- 1.799	-/- 893	-/- 935
Resultaat	2.908	-/- 1	2.881

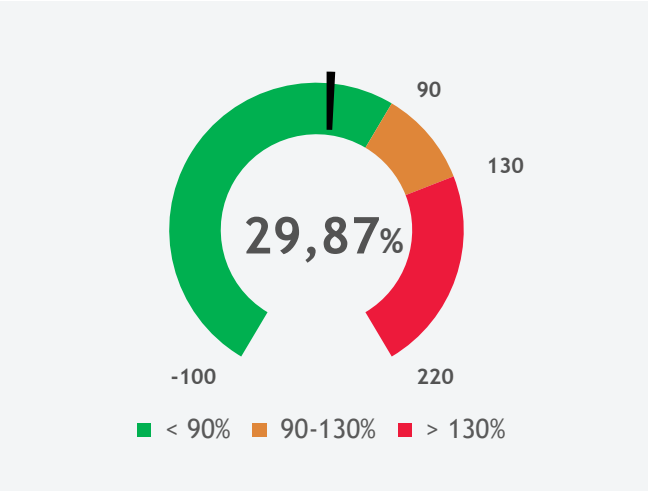
Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten wijkt € 3,8 miljoen voordelig af ten opzichte van de begroting na wijzigingen. De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijzigingen zien we terug in de programma's Mens en zorg (€ 1,6 miljoen voordelig) en Wonen (€ 1,1 miljoen voordelig). De afwijkingen ten opzichte van de begroting in de overige programma's zijn kleiner dan € 1,0 miljoen.

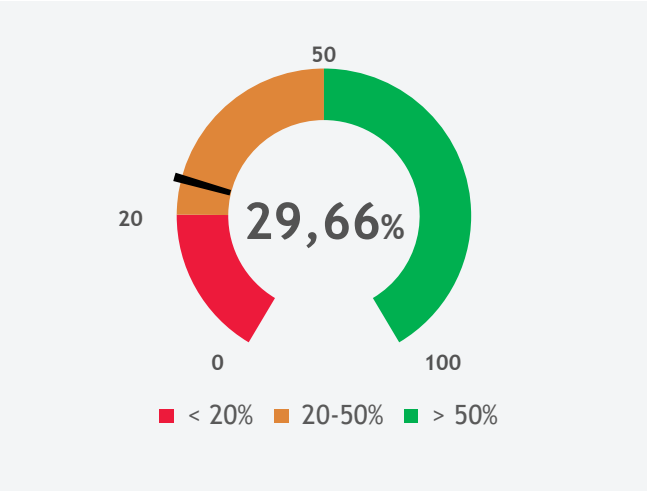
De voordelen op deze programma's worden verklaard door een grote verscheidenheid aan kleinere voor- en nadelen, welke uitgebreid zijn toegelicht in de jaarstukken.

3.2 Dashboard financiële positie

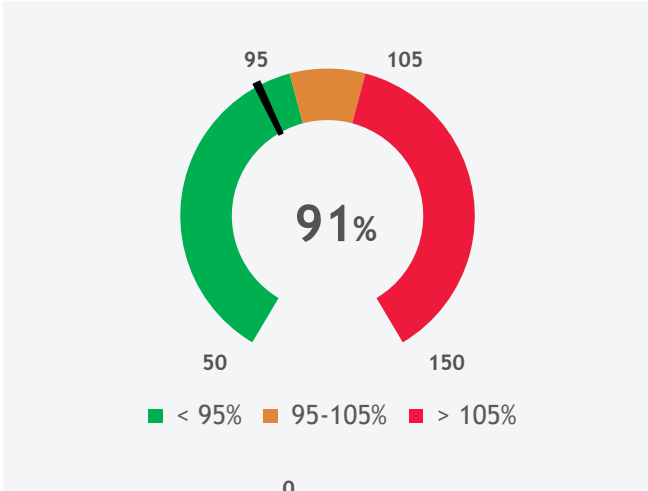
NETTO SCHULDQUOTE

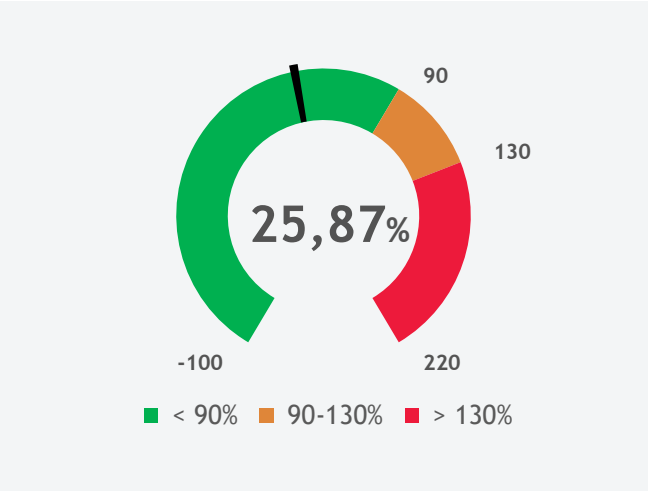
SOLVABILITEIT

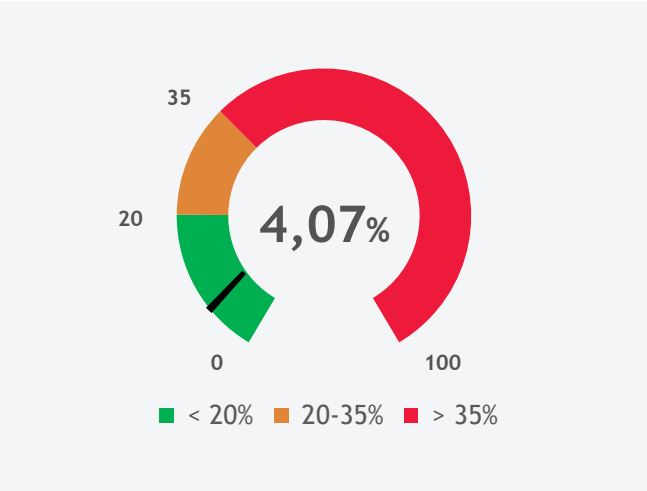
BELASTINGCAPACITEIT

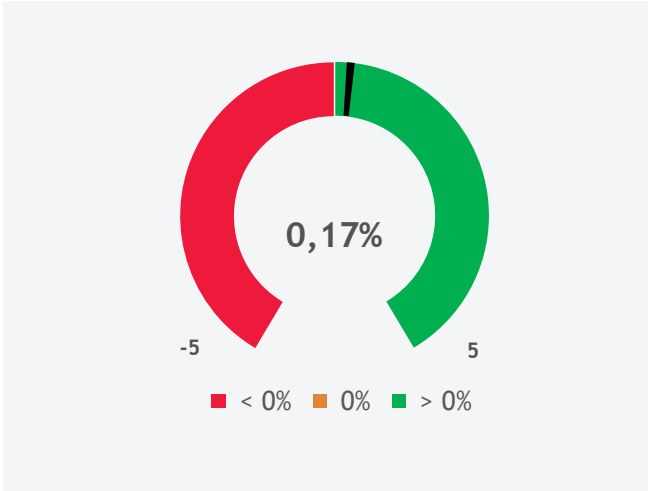
(GECORRIGEERDE) SCHULDQUOTE

GRONDEXPLOITATIE

STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE

3.3 Ons beeld van uw financiële positie (1/2)

Inleiding

De gemeente Geertruidenberg heeft, net als veel andere gemeenten, op middellange termijn te kampen met structurele tekorten die zorgen voor een niet sluitende begroting in 2026 en 2027. Hierover hebben wij ook in ons jaarlijkse [benchmarkonderzoek](#) gerapporteerd en oorzaken en aanbevelingen opgenomen. De belangrijkste oorzaak van deze tekorten is dat de inkomsten vanuit het Rijk teruglopen, terwijl de kosten toenemen als gevolg van inflatie, vergrijzing en toename van taken. Ook voor gemeente Geertruidenberg geldt dat het een uitdaging is, om te gaan met de onzekerheden die er op dit moment zijn ten aanzien van de gemeentelijke financiën en de verwachte tekorten te beperken en te beheersen. Hieronder schetsen wij uw financiële positie op basis van de ratio's zoals opgenomen in de jaarrekening 2023.

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. Wij concluderen dat dit het geval is. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden geschetst van de financiële positie van gemeente Geertruidenberg. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld. In dit GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als basis gebruikt voor het bepalen van uw score en dus financiële positie. Indien uw gemeente voor de komende jaren (2023 t/m 2027) per saldo een negatief resultaat begroot (en inteert op het eigen vermogen), beïnvloedt dit de score. Een uitwerking van deze systematiek beschrijven wij in onze [benchmarkrapportage](#).

Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage over boekjaar 2022 voor gemeenten met < 25.000 inwoners: plaats 52 (van totaal 113 gemeenten in deze categorie)

Uw weerstands-
vermogen is 3,4

De gemeente kan aan
haar lange termijn
verplichtingen voldoen

Financieel risico
als gevolg van de
grondexploitatie
is ‘laag’

De ratio netto
schuldquote en de
solvabiliteitsratio dalen
naar de categorie
‘neutraal’

Hieronder vindt u een nadere toelichting op de ratio's van uw gemeente.

Weerstandsvermogen gemeente Geertruidenberg is uitstekend

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 7,9 miljoen (2022: € 7,2 miljoen). In geval van calamiteiten is het mogelijk om een deel van deze reserves een andere aanwending te geven. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn relevante risico's benoemd. De gemeente Geertruidenberg heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 2,3 miljoen (2022: € 1,7 miljoen). Het weerstandsvermogen van de gemeente Geertruidenberg is volgens het GTK 2020 uitstekend te noemen.

Solvabiliteit en netto schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2023 29,66% (2022: 24,5%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Geertruidenberg in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen.

De netto schuldquote bedraagt 36,53% (2022: 34,05%*). De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

De solvabiliteit laat een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020), terwijl de netto schuldquote een negatieve ontwikkeling laat zien ten opzichte van het GTK 2020.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Geertruidenberg is 4,07% (2022: 4,20%**). De ratio grondexploitatie < 20% is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020.

Ontwikkeling meerjarenbegroting 2024-2027

De begroting van gemeente Geertruidenberg is niet structureel in evenwicht. De ratio van de netto schuldquote laat in de begroting de komende jaren een verslechtering zien in vergelijking met de ratio in de jaarrekening 2023. Daarentegen laat de solvabiliteitsratio in de begroting een verbetering zien in de komende jaren. De structurele exploitatieruimte laat in de begroting een verslechtering zien richting "ravinjaar" 2026, vanwege de dalende rijksbijdrage.

* Betreft percentage voor aanpassing van mutatie overschot opvang Oekraïne (percentage opgenomen in jaarrekening betreft 34,05%, na aanpassing).

** Betreft percentage voor aanpassing mutatie voorziening (percentage opgenomen in de jaarrekening betreft 3,97%, na aanpassing).

4. Overige bevindingen

- 4.1 BBV, WNT en SiSa
- 4.2 Significante schattingsposten
- 4.3 Belangrijkste aandachtspunten voor 2024
- 4.4 Relevante wijzigingen in het BBV

BBV wordt nageleefd

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Geertruidenberg de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Wet Open overheid

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) is voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De openbaarheidsparagraaf Woo moet in de begroting en jaarstukken worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Deze verplichting geldt reeds voor de jaarstukken 2022. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Geertruidenberg deze paragraaf opgenomen heeft in de jaarstukken 2023.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rehtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2023 niet meer bedragen dan € 223.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 van de gemeente Geertruidenberg niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2023 van de gemeente Geertruidenberg voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2023 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2023. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens bijlage B.

Wij zien een landelijke trend dat Ministeries steeds vaker een Specifieke regeling kiezen voor het verstrekken van subsidies aan decentrale overheden. Het aantal SiSa-regelingen is daardoor in de afgelopen jaren exponentieel toegenomen. Dit geeft een hoge druk op de organisatie binnen gemeente Geertruidenberg, andere gemeenten en decentrale overheden alsmede accountantskantoren. Voor uw gemeente is sprake van 27 SiSa-regelingen in 2023 tegenover 8 SiSa-regelingen in 2020 (toename van 19 regelingen).

WNT-verantwoording
voldoet aan de
vereisten

Geen bevindingen
SiSa-bijlage

Exponentiële toename
aantal SiSa-regelingen

4.2 Significante schattingsposten

Wij beschouwen de schattingen van gemeente Geertruidenberg als realistisch en daarmee ‘neutraal’

Wij hebben geen controleverschillen naar aanleiding van deze schattingen

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college met de organisatie schattingen moet maken. Bepaalde schattingen kennen een (additionele) schattingsonzekerheid en zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en doordat zij een hoge mate van schattingsonzekerheid vertonen. Dit laatste betekent dat de schatting vatbaar is voor een inherent gebrek aan nauwkeurigheid in de waardering.

Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de oordeelsvormingen en besluiten van het college bij het maken van de schattingen beoordeeld op indicaties voor mogelijke tendenties. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt weergegeven of wij de schatting als conservatief, neutraal of pessimistisch hebben aangemerkt.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	BEOORDELING HUIDIG BOEKJAAR	TOELICHTING SCHATTING
Vaste activa - afschrijvingen	2.558	●	Waardering van de (im)materiele vaste activa vindt plaats op basis van de ingeschatte en vastgestelde afschrijvingstermijnen. Geen indicaties voor bijzondere waardeverminderingen.
Grondexploitaties	3.035	●	De waardering van de grondexploitaties vormt een belangrijke schattingspost in de jaarrekening. Op basis van onze toetsing van de uitgangspunten beoordelen wij deze inschatting als neutraal.
Voorziening dubieuze debiteuren	1.203	●	Voor debiteuren zijn voorzieningen getroffen. Hiermee kunnen in voorkomende gevallen oninbare bedragen worden opgevangen. Er is voor € 1,2 miljoen aan debiteuren, waaronder belastingdebiteuren, voorzien. Wij achten de schatting realistisch.
Voorzieningen verplichtingen en verliezen	2.242	●	De gemeente heeft voorzieningen gevormd voor in de toekomst verwachte kosten, zoals de voorziening pensioen en wachtgeldten bestuurders en arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van niet gelijkblijvende omvang. De uitgangspunten zijn realistisch en wij hebben geconcludeerd dat de saldi aansluiten met actuele onderliggende plannen en andere berekeningen.
Egalisatievoorziening	3.765	●	De egalisatievoorzieningen bestaan uit de onderhoudsvoorzieningen voor wegen (inclusief achterstallig onderhoud), infrastructurele werken, gemeentelijke eigendommen en baggeren. De voorzieningen zijn conform onderliggende beheerplannen of berekeningen en deze zijn op basis van onze werkzaamheden toereikend onderbouwd.
Voorzieningen verkregen middelen van derden	5.995	●	Dit betreft voorzieningen waarvan de ontvangen bijdragen bestemd zijn voor een specifiek doel, te weten riolering en afvalstoffenheffing. Wij hebben geen indicatie aan te nemen dat de onderbouwingen niet realistisch zijn.

● Conservatief, maar aanvaardbaar ● Neutraal ● Optimistisch, maar aanvaardbaar

Duurzaamheids-
verslaggeving bij
gemeenten

Voorspellend vermogen

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2023 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

1. Duurzaamheidsverslaggeving bij gemeenten

De Europese Unie heeft in 2022 de Corporate Sustainability Reporting Directive (hierna: CSRD) aangenomen om de kwaliteit, volledigheid en consistentie van duurzaamheidsrapportages te verbeteren. De CSRD verplicht beursgenoteerde ondernemingen (vanaf boekjaar 2024) en grote ondernemingen (vanaf boekjaar 2025) over duurzaamheid te rapporteren. Hoewel de CSRD niet van toepassing is op gemeenten, is duurzaamheid ook voor gemeenten een belangrijk thema waar al over gerapporteerd wordt. Door te rapporteren volgens de CSRD-richtlijn kunnen gemeenten daar voordelen uithalen. Het opstellen van zo'n rapport vereist duidelijke, niet-financiële taal op het gebied van duurzaamheid, waarbij niet alleen de eigen organisatie, maar ook de omgeving een rol speelt. Dit is een verschil met de huidige gemeentelijke jaarverslagen die vaak omvangrijk en gericht zijn op wettelijke taken. Het invoeren van de CSRD biedt gemeenten de kans om in duidelijke taal en transparantie, zowel intern als extern, uit te leggen wat hun concrete, meetbare acties, standpunten en resultaten zijn en zullen zijn op het gebied van milieu, sociale en menselijke factoren en corporate governance.

Gemeenten hebben een grote impact op de waardeketen en zijn daarom bij uitstek geschikt om duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. Een groeiend aantal gemeenten is zich hiervan bewust en heeft zich aangesloten bij het VNG-initiatief om een zogenoemde SDG-gemeente te worden. De CSRD gaat nog een stap verder en zorgt ervoor dat sectoren onderling vergeleken kunnen worden. Bovendien vraagt de CSRD om concreet meetbare output. Voor meer informatie over CSRD verwijzen wij naar bijlage C.

2. Voorspellend vermogen

Tijdens onze controle hebben wij geconstateerd dat voor sommige programma's sprake is van aanzienlijke afwijkingen tussen begrote baten en lasten en daadwerkelijke baten en lasten. Wij adviseren om de verbetering van het voorspellend vermogen structureel onderdeel van uw proces te maken. Dit kan door gestructureerd afwijkingen van de begroting te evalueren waarmee lering kan worden getrokken voor toekomstige prognoses. Dit wordt ook wel 'backtesting' genoemd. Hiermee kan het lerend vermogen van uw organisatie verbeteren. Door gestructureerd en gedocumenteerd de kwaliteit van de prognoses te beoordelen aan de hand van realisatie zoals achteraf is gebleken, kunnen toekomstige prognoses verbeterd worden en/of kan eerder bijgestuurd worden.

Het verschil binnen de begroting wordt veroorzaakt door diverse afwijkingen. Deels is de raad hierover geïnformeerd. De verschillen zijn te verklaren en zijn bij de financiële toelichtingen in de programma's opgenomen. Wij adviseren u dit nadrukkelijker onderdeel van uw proces te maken bij de bestuursrapportages en voortdurend te monitoren waardoor verschillen ontstaan en de raad te adviseren over tijdelijke en reserve-budgetten gedurende het jaar, het overhevelen hiervan bij de jaarrekening en de impact op de begroting van het lopende boekjaar.

Wijzigingen met ingang van begrotingsjaar 2025 (toepassing is toegestaan in 2024)

Wijziging notitie rente

Wijziging notitie Overhead

Wijzigingen notitie Grondexploitatie

Relevante wijzigingen in het BBV met ingang van begrotingsjaar 2025 (toepassing in 2024 toegestaan)

In december 2023 heeft de commissie BBV een aantal notities geactualiseerd. Het betreft de notities Rente, Overhead en Grondexploitatie. Hieronder hebben wij per onderwerp de belangrijkste wijzigingen opgenomen en gekoppeld aan de impact voor uw gemeente. Alle notities zijn van toepassing met ingang van begrotingsjaar 2025, en mogen worden toegepast voor begrotingsjaar 2024.

Notitie rente

De belangrijkste wijziging uit de notitie rente betreft een aanpassing in de toerekening van de rentelasten aan de grondexploitaties. Tot en met 2023 is het alleen toegestaan om de werkelijke rente over het vreemd vermogen (naar rato) toe te rekenen aan de grondexploitaties. Dit geldt tevens voor de toekomstige rentelasten. Met ingang van boekjaar 2025 (en eventueel 2024) wordt voor grondexploitaties geen onderscheid meer gemaakt in het BBV, waardoor de rentetoerekening plaatsvindt op basis van de reguliere omslagrente.

Een tweede belangrijke wijziging is de herintroductie van de mogelijkheid om rentetoerekening aan het eigen vermogen en de voorzieningen toe te passen. Deze mogelijkheid is in 2016 door de commissie BBV beëindigd, maar in de notitie 2023 als keuzemogelijkheid opgenomen. Wij adviseren in 2024 een weloverwogen keuze te maken in het toepassen van de toerekening van rente aan het eigen vermogen en de voorzieningen.

Notitie Overhead

De commissie BBV heeft in de notitie Overhead 2023 de regelgeving met betrekking tot de toerekening van Overhead geactualiseerd, verduidelijkt en samengevoegd in één notitie. De belangrijkste uitspraken en aanbevelingen zijn als volgt:

- ▶ **Stellige uitspraak:** Voor de berekening van de tarieven voor de lokale heffingen moet de methodiek voor toerekening van overhead worden gebruikt zoals deze is opgenomen in de financiële verordening. Deze methodiek mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead.
- ▶ **Aanbevelingen:** De commissie adviseert om overhead niet bij de begroting vorm te geven maar door middel van de financiële verordening of door een nota overhead aan de raad voor te leggen en deze periodiek te herzien. In deze nota neemt de gemeente keuzes op ten aanzien van: kaderstelling, methodiek en onderscheiding primaire processen en overhead.

Notitie Grondexploitatie

De belangrijkste wijzigingen in de notitie grondexploitatie zien toe op de wijzigingen ten aanzien van de omgevingswet, die onder andere hebben geleid tot een aanpassing van de lijst met verhaalbare kostensoorten. Deze wijzigingen gaan, in verband met de invoering van de Omgevingswet in per 1 januari 2024. Deze wijzigingen hebben met name invloed op verslaggevingsaspecten bij faciliterend grondbeleid. De overige wijzigingen zien met name toe op de voorwaarden voor warme gronden, de voorbereidingskosten en gemengde projecten. Daarnaast is de rentetoerekening, zoals hierboven is toegelicht, gewijzigd.

5. Bevindingen IT-beheer

5.1 IT-beheer

5.2 Bevindingen IT-beheer | K2F

5.3 Bevindingen IT-beheer | S4SD

5.4 Bevindingen IT-beheer | ADP

5.5 Bevindingen IT-beheer | GISVG

Wij beoordelen de betrouwbaarheid en continuïteit IT voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening

Beoordeelde systemen:

- ▶ Key2Financiën
- ▶ Suite4SociaalDomein
- ▶ ADP
- ▶ GISVG

IT-werkzaamheden en onze controlerende rol

Ingevolge artikel 2:393, lid 4 BW, dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de beoordeling van de automatiseringsomgeving wat betreft de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij benadrukken dat onze jaarrekeningcontrole gericht is op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. De IT-auditwerkzaamheden zijn geïntegreerd in de controleaanpak van de jaarrekening.

Het inzicht in de betrouwbare werking van ICT-systemen en applicaties en het gebruik daarvan door de organisatie, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene IT-beheersmaatregelen rond uw kritieke systemen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking.

De bevindingen zoals gerapporteerd in dit accountantsverslag zijn gericht geweest op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene IT-beheersmaatregelen. Wij hebben in samenwerking met onze IT-auditors een aantal van deze maatregelen beoordeeld voor Key2Financiën, Suite4SociaalDomein, ADP en GISVG. Dit om de impact van de risico's van onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en verstoringen te kunnen vaststellen voor die systemen die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten (zie onze managementletter 2023).

Op het moment dat de intern getroffen algemene IT-beheersmaatregelen rondom de applicaties in scope niet (bewijsbaar) voldoende aanwezig zijn, zijn in het kader van de controle van de jaarrekening 2023 aanvullende (gegevensgerichte) werkzaamheden uitgevoerd om aan te tonen dat er zich geen risico's of fouten hebben voorgedaan.

Ten opzichte van voorgaand jaar zien wij dat op diverse onderdelen een verbetering is ingezet. In navolging van aangescherpte regelgeving voor IT-auditors wordt de norm voor de toereikendheid van interne beheersing periodiek hoger gelegd. Het kan daarom voorkomen dat een mate van beheersing bij een gelijkblijvende situatie lager wordt beoordeeld.

De belangrijkste verbeterpunten in de IT-beheersmaatregelen betreffen:

- ▶ Het toekennen van rechten op basis van een vastgestelde normpositie en periodiek beoordelen en documenteren dat toegekende autorisaties nog actueel zijn uit hoofde van functie.
- ▶ Binnen applicaties beschikken medewerkers uit de lijnorganisatie over superuser-rechten.

Logische toegangs-
beveiliging
(criteria 1 & 3) is nog
deels ontoereikend

PROCES	2023	2022	KORTE OMSCHRIJVING BEVINDINGEN
Logische toegangsbeveiliging			
1. Procedure indienst/wijzigen	●	●	Autorisaties worden aangevraagd middels een autorisatieformulier dat wordt ondertekend door een leidinggevende. Het toekennen van rechten vindt plaats op basis van het kopiëren van een referentiegebruiker, zonder een gedocumenteerde normpositie. Door de complexiteit van de autorisatiegroepen, is de kans op onjuiste toekenning van rechten. Deze situatie bestond in 2022 ook al en is indertijd aangemerkt als ‘verbeterpunt’. Doordat wij in navolging van aangescherpte regelgeving voor IT-auditors de lat periodiek hoger leggen, wordt deze mate van beheersing voor 2023 als “onvoldoende” beoordeeld.
2. Procedure uitdienst	●	●	De workflow voor het uitdienstmelden van een gebruiker om toegang tot de applicatie te ontfeggen wordt tijdig gestart en afgerond.
3. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties	●	●	Een periodieke review wordt uitgevoerd op de actualiteit van aanwezige gebruikersaccounts. De periodieke review wordt niet aantoonbaar gedocumenteerd, tevens wordt er alleen gecontroleerd op de actualiteit van de accounts en niet op de juistheid. Dit is ook niet mogelijk doordat er geen normpositie aanwezig is om de juistheid te controleren.
4. Authenticatie	●	●	Initieel wijzigen voldoet niet aan de BDO norm, echter wordt dit gemitigeerd door de versterkte maatregelen als lengte, lock-out en wijzigingstermijn.
5. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data	●	●	Er zijn voldoende maatregelen genomen met betrekking tot de identificatie van gebruikers in de systemen. Alle generieke accounts zijn verklaarbaar.
6. Administrator- en Superuser-accounts	●	●	Superuser-rechten zijn beperkt tot de IT organisatie.

● onvoldoende ● verbeterpunten ● voldoende

Logische toegangs-
beveiliging
(criteria 3 & 6) is nog
deels ontoereikend

PROCES	2023	2022	KORTE OMSCHRIJVING BEVINDINGEN
Logische toegangsbeveiliging			
1. Procedure indienst/wijzigen	●	●	Autorisaties worden aangevraagd middels een autorisatieformulier dat wordt ondertekend door een leidinggevende. Het toekennen van rechten vindt plaats op basis van kennis, zonder een gedocumenteerde normpositie, maar er is wel sprake van een duidelijke koppeling tussen de functie en de rechten in de applicatie.
2. Procedure uitdienst	●	●	De workflow voor het uitdienstmelden van een gebruiker om toegang tot de applicatie te ontfeggen wordt tijdig gestart en afgerond.
3. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties	●	●	De periodieke review vindt plaats op basis van inloggegevens, dit voorkomt niet het dat een account van een oud medewerker oneigenlijk gebruikt wordt. Daarnaast wordt de periodieke review en de opvolging niet gedocumenteerd. Juistheid van toegekende autorisaties maakt geen onderdeel uit van deze controle.
4. Authenticatie	●	●	De wachtwoordeisen voldoen aan de BDO minimum best practice.
5. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data	●	●	Niet voor alle generieke accounts zijn voldoende maatregelen genomen betreft de identificatie van de gebruikers in het systeem. Tevens heeft dit account verhoogde rechten.
6. Administrator- en Superuser-accounts	●	●	Superuser-rechten zijn niet beperkt tot de IT organisatie. Er zijn meerdere generieke accounts aanwezig, waarbij één generiek account benaderbaar is voor twee medewerkers, alsmede beschikt het account over superuser-rechten.

● onvoldoende ● verbeterpunten ● voldoende

Logische toegangs-
beveiliging
(criteria 1, 3 & 6) is
nog deels ontoereikend

PROCES	2023	2022	KORTE OMSCHRIJVING BEVINDINGEN
Logische toegangsbeveiliging			
1. Procedure indienst/wijzigen	●	●	Autorisaties worden aangevraagd middels een autorisatieformulier dat wordt ondertekend door een leidinggevende. Het toekennen van rechten vindt plaats op basis van kennis, echter, de rechtenstructuur is beperkt complex waarmee ook het risico op foutieve toekenning beperkt is. Deze situatie bestond in 2022 ook al en is indertijd aangemerkt als “voldoende”. Doordat wij in navolging van aangescherpte regelgeving voor IT-auditors de lat periodiek hoger leggen, wordt deze mate van beheersing als “verbetering nodig” beoordeeld.
2. Procedure uitdienst	●	●	De workflow voor het uitdienstmelden van een gebruiker om toegang tot de applicatie te ontzeggen wordt tijdig gestart en afgerond.
3. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties	●	●	Er vindt een periodieke review plaats op de actualiteit van aanwezige gebruikersaccounts en de juistheid van toegekende autorisaties, echter wordt deze en de opvolging van de review niet aantoonbaar gedocumenteerd
4. Authenticatie	●	●	Initieel wijzigen en historie (aantal onthouden wachtwoorden) voldoen niet aan de BDO norm, echter wordt dit gemitigeerd door de versterkte maatregelen van lengte en lock-out.
5. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data	●	●	Er zijn voldoende maatregelen genomen met betrekking tot de identificatie van gebruikers in de systemen. Alle generieke accounts zijn verklaarbaar.
6. Administrator- en Superuser-accounts	●	●	Superuser-rechten zijn niet beperkt tot de IT organisatie. Eén medewerker uit de lijnorganisatie beschikt over de rechten tot het aanmaken van gebruikers en toekennen van rechten.

● onvoldoende ● verbeterpunten ● voldoende

Logische toegangs-
beveiliging
(criteria 1-3 & 6) is nog
deels ontoereikend

PROCES	2023	2022	KORTE OMSCHRIJVING BEVINDINGEN
Logische toegangsbeveiliging			
1. Procedure indienst/wijzigen	●	●	Autorisaties worden aangevraagd middels een autorisatieformulier dat wordt ondertekend door een leidinggevende. Het toekennen van rechten vindt plaats op basis van kennis, zonder een gedocumenteerde normpositie.
2. Procedure uitdienst	●	●	De workflow voor het uitdienstmelden van een gebruiker om toegang tot de applicatie tijdig te ontzeggen wordt niet altijd tijdig gestart en afgerond.
3. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties	●	●	Een periodieke review wordt uitgevoerd op de actualiteit van aanwezige gebruikersaccounts. Juistheid van toegekende autorisaties maakt geen onderdeel uit van deze controle. Opvolging van de periodieke review wordt niet gedocumenteerd
4. Authenticatie	●	●	Inloggen met SSO: Op basis van de analyse van Active Directory/wachtwoordparameters/gebruikersexport hebben we vastgesteld dat alle gebruikers met toegang tot GISVG zijn uitgezonderd van het periodiek wijzigen van het wachtwoord, waaronder een aantal gebruikers met verhoogde rechten in de applicatie. Inloggen zonder SSO: Initieel wijzigen en historie (aantal onthouden wachtwoorden) voldoen niet aan de BDO norm, echter wordt dit gemitigeerd door de versterkte maatregelen van lengte, wijzigingstermijn en lock-out.
5. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data	●	●	Er zijn voldoende maatregelen genomen met betrekking tot de identificatie van gebruikers in de systemen. Alle generieke accounts zijn verklaarbaar.
6. Administrator- en Superuser-accounts	●	●	Superuser-rechten zijn beperkt tot de IT organisatie en de externe IT leverancier Centric.

● onvoldoende ● verbeterpunten ● voldoende

Bijlagen

- A Onze controle
- B Bevindingen SiSa-bijlage
- C Duurzaamheid

A. Onze controle

Doel en object van de controle

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Geertruidenberg, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht

Opdracht

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdracht-bevestiging de dato 9 november 2023. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring

Strekking van de controleverklaring

Aangezien de jaarrekening 2023 van de gemeente Geertruidenberg aan de daaraan te stellen eisen voldoet, zijn wij voornemens hierbij een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle zijn afdoende behandeld en onze controle is dan ook afgerond.

Materialiteit

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 740.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de materialiteit rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden. Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Geertruidenberg zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Controleaanpak

Controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging 2023. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening. Wij hebben voor de volgende risico's – die zich met een hoge waarschijnlijkheid kunnen voordoen én mogelijk materiële impact hebben – in onze controle meer aandacht gehad:

- Frauderisico als gevolg van het door het management doorbreken van interne beheersingsmaatregelen (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers).
- Ongeautoriseerde handelingen in Key2Financiën, doordat eindgebruikers in Suite4SociaalDomein en ADP beschikken over superuser-rechten en daarmee ingerichte procedures kunnen doorbreken.

Vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

Vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

De waarderingen in de jaarrekening van de gemeente Geertruidenberg zijn gebaseerd op de veronderstelling dat de gemeente Geertruidenberg als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar. In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over onze controleaanpak ten aanzien van het vermogen van de gemeente Geertruidenberg om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2023.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2023 zijn aanvaardbaar

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De jaarstukken 2023 van uw gemeente bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2023 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2023 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden);
- ▶ De errata bij de jaarrekening 2023.

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2023. In 2023 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar hoofdstuk 5 van dit accountantsverslag. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

B. Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Geertruidenberg heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):		GOEDKEUREND		
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:		GOEDKEUREND		

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout		
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid		
A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	Fout		
A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid		
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout		
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid		
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout		
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid		
C55	Aanpak energiearmoede	Fout		
C55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid		
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout		
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid		

B. Bevindingen SiSa-bijlage (2/5)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout		
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid		
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Fout		
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Onzekerheid		
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Fout		
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Onzekerheid		
C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Fout		
C209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Onzekerheid		
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Fout		
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Onzekerheid		
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout		
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid		
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout		
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid		
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout		
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid		
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023	Fout		
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2023	Fout		
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffairegebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		

B. Bevindingen SiSa-bijlage (3/5)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2023	Fout		
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2023	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2023	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Fout		
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		

B. Bevindingen SiSa-bijlage (4/5)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 2 gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 2 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2023	Fout		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2023	Fout		
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2023	Onzekerheid		

B. Bevindingen SiSa-bijlage (5/5)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2023	Fout		
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2023	Fout		
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2023	Onzekerheid		
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout		
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid		
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Fout		
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Onzekerheid		
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Fout		
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Onzekerheid		
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout		
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid		
H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Fout		
H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	Onzekerheid		
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Fout		
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Onzekerheid		
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Fout		
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Onzekerheid		

C. Duurzaamheid

Met ingang van 2024 zullen bedrijven op basis van de CSRD meer gaan rapporteren over duurzaamheidsverslaggeving

Op dit moment geen verplichte duurzaamheidsverantwoording voor gemeenten

Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheidsverslaggeving

De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) is een Europese richtlijn die verplicht is voor grote ondernemingen. De richtlijn heeft als doel om bedrijven te verplichten transparanter te zijn over hun impact op duurzaamheid en maatschappij. De CSRD is aangenomen door het Europees Parlement en is sinds januari 2023 in werking. De Nederlandse implementatiewet volgt uiterlijk in het najaar van 2024. De CSRD verplicht ondernemingen om informatie openbaar te maken over hun beleid en prestaties op het gebied van duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Deze informatie moet opgenomen worden in het jaarverslag van het bedrijf en moet voldoen aan bepaalde standaarden en richtlijnen. De richtlijn zal naar verwachting bijdragen aan een meer duurzame economie en aan het bereiken van de doelstellingen van de Europese Green Deal en de VN Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

De uniforme wijze waarop deze verantwoording plaats moet vinden is vastgelegd in de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Deze set aan standaarden bevat algemene bepalingen voor alle organisaties, sectorspecifieke standaarden en biedt de ruimte voor bedrijfsspecifieke standaarden. Bedrijven zijn druk bezig met de voorbereiding voor deze nieuwe verantwoording. Grote bedrijven moeten als eerst gaan rapporteren, kleinere organisaties volgen in de jaren daarna. Voor alle organisaties is een ingroeimodel van toepassing. De omvang, diepgang en controle (door de accountant) van de verantwoording zal stapsgewijs toenemen.

Middels CSRD en de ESRS kunnen bedrijven hun prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen inzichtelijk maken, waardoor ze beter in staat zijn om duurzaamheidsdoelen te stellen en te bereiken. Decentrale overheden kunnen deze informatie gebruiken om te bepalen welke bedrijven het beste passen bij hun eigen duurzaamheidsdoelen en beoordelen welke bedrijven voldoen aan de eisen voor aanbestedingen en subsidies. Daarnaast kunnen deze richtlijnen gebruikt worden om ook zelf transparant en uniform te rapporteren over duurzaamheid.

Stand van zaken duurzaamheidsverantwoording door gemeenten

Gemeenten hebben een grote impact op mens en maatschappij en zijn daarom bij uitstek geschikt om duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. Een groeiend aantal gemeenten is zich hiervan bewust en heeft zich aangesloten bij het VNG-initiatief om een zogenoemde SDG-gemeente te worden. Daarnaast hebben gemeenten zich via diverse initiatieven gecommitteerd aan diverse duurzaamheidsdoelstellingen. Gemeenten zijn voorsnog niet verplicht om een duurzaamheidsrapportage volgens de CSRD-richtlijn op te stellen. Op basis van het BBV bestaat geen verplichting voor gemeenten om te rapporteren over bijvoorbeeld de invloed die bedrijven binnen de gemeente hebben op het milieu en op het welzijn van de burgers, en over de duurzaamheid van de eigen bedrijfsvoering. Op dit moment zijn gemeenten bijvoorbeeld niet verplicht om te rapporteren over de eisen die ze stellen aan leveranciers op het gebied van social return en duurzaamheid, en in welke mate deze tot resultaten leiden. Daarnaast hoeven gemeenten geen verslag te doen over de eigen CO2-uitstoot of over het aantal burgers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Doordat vanuit het BBV geen verplichting of handreiking bestaat voor duurzaamheidsverslaggeving zien we in de praktijk allerlei verschillen in verantwoording. In onze rapportage [“Naar een verantwoord verslag: geen keuze”](#) van oktober 2023 hebben we een inventarisatie opgenomen van de huidige stand van zaken. Het beeld wat hieruit naar voor komt is dat er grote kloof bestaat tussen de duurzaamheidsambities en de verantwoording over duurzaamheid. Grote gemeenten bieden wel meer transparantie over duurzaamheid dan kleine gemeenten. Een andere belangrijke conclusie is dat iedere gemeente op zijn eigen manier verantwoord en daarmee gemeenten onderling lastig te vergelijken zijn. Op het gebied van transparantie, uniformiteit en vergelijkbaarheid kan nog veel verbetering gerealiseerd worden.

Via de keten en stakeholders wel kansen en gevolgen van de CSRD/ESRS voor gemeenten

Aanbeveling: bespreek de ambities op het gebied van duurzaamheidsverantwoording

Aanbeveling: kies algemeen aanvaardbare standaarden voor duurzaamheidsverantwoording

Indirecte betrokkenheid bij duurzaamheidsverantwoording

Gemeenten krijgen desondanks links- of rechtsom te maken met duurzaamheidsverslaggeving op basis van de CSRD/ESRS. Stakeholders van de gemeenten vragen hier namelijk steeds vaker om. Je kunt je dan ook afvragen in hoeverre een gemeente, die toch een brede maatschappelijke rol vervult, het zich kan permitteren om niet volgens de gangbare standaard te rapporteren over niet financiële, meer maatschappelijke zaken. Daarnaast krijgen gemeenten via de waardeketen van andere organisaties te maken met de CSRD/ESRS. Ze zijn tenslotte onderdeel van de waardeketen van bedrijven die onder de CSRD-richtlijn vallen. Zo worden gemeenten genoemd in de CSRD-verslagen van grote bedrijven, omdat ze bijvoorbeeld verantwoordelijk zijn voor het afgeven van vergunningen aan deze bedrijven. Gemeenten behoren daarmee tot de waardeketen van de CSRD-plichtige bedrijven en moeten deze partijen geregeld van informatie voorzien. De situatie kan zich ook voordoen dat leveranciers van de gemeente informatie opvragen die zij vervolgens opnemen in hun verantwoording. Dat kan betrekking hebben op reguliere inkopen, maar bijvoorbeeld bij het aantrekken van financieringen of het afsluiten van verzekeringen. Duurzaamheidsverantwoording wordt op deze wijze doorgelegd naar de gemeenten, net zoals de gemeente zelf ook eisen doorlegt aan anderen.

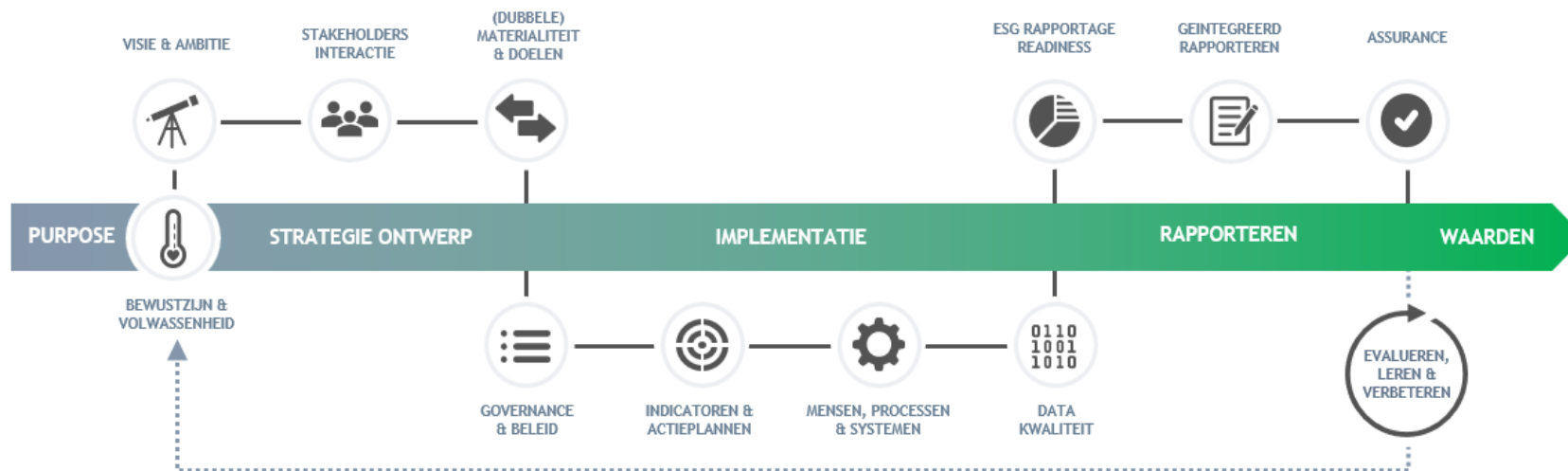
Kansen bij gestandaardiseerde (vrijwillige) duurzaamheidsverantwoording - Transparantie en Uniformiteit

Gemeenten kunnen op het gebied van verantwoording richting stakeholders veel winst behalen wanneer gerapporteerd wordt volgens gestandaardiseerde richtlijnen. Het samenstellen van een duurzaamheidsverantwoording vraagt om heldere, niet-financiële taal op het gebied van duurzaamheid. En niet alleen wat de eigen organisatie betreft, ook de omgeving speelt een rol. Dat is een groot verschil met de huidige gemeentelijke jaarverslagen die vaak omvangrijk, ontoegankelijk en op de wettelijke taken gericht zijn. Gemeenten kunnen de introductie van de CSRD dan ook als kans zien om in heldere taal en transparant - intern en aan de buitenwereld - uit te leggen wat hun concrete, meetbare acties, standpunten en resultaten waren en worden op het gebied van milieu, sociale en menselijke factoren, en (corporate) governance.

Wij raden u aan als raad met college in gesprek te gaan over de ambities met betrekking tot duurzaamheidsverantwoording. Verantwoording zorgt ervoor dat gebruikers van de jaarrekening inzicht krijgen in de realisatie van gestelde ambities. Het grootste inzicht ontstaat wanneer de verantwoording uniform, vergelijkbaar en transparant tot stand komt. Een gestandaardiseerde verantwoording maakt ook controle door een onafhankelijke accountant mogelijk. In plaats van verslaggeving volgens de CSRD/ESRS-richtlijn te beschouwen als een grote, noodgedwongen compliance exercitie, kunnen gemeenten deze richtlijn zien als een manier om dat inzicht te geven. Door gezamenlijk één taal te spreken en dezelfde richtlijn te hanteren op het gebied van duurzaamheid, wordt het een stuk eenvoudiger om onderling - bedrijven en gemeenten - informatie uit te wisselen en samen aan de realisatie van doelstellingen te werken. Binnen de ESRS is naast algemene voorschriften ook rekening gehouden met sectorspecifieke en organisatie-specifieke standaarden.

De CSRD/ESRS-richtlijn is een manier waarmee alle organisaties op dezelfde wijze hun verantwoording op kunnen stellen. Net zoals voor bedrijven die verplicht moeten rapporteren zal het ook voor een gemeente de nodige voorbereiding vragen voordat de eerste verantwoording plaats kan vinden. De weg naar een duurzaamheidsverantwoording hebben wij visueel weergegeven op de volgende pagina.

In de fase van strategie ontwerp zien wij ook een duidelijke rol voor de gemeenteraad. Allereerst bij het bepalen van de visie & ambitie. Dat gaat over de duurzaamheidsdoelstellingen, maar in het geval van een vrijwillige ESG-verantwoording ook over het ambitieniveau en de vorm waarin dit plaats zal vinden. Ook bij de interactie met stakeholders en het bepalen van belangrijke thema's en doelen is betrokkenheid van de gemeenteraad belangrijk.

bdo.nl